

Драгана Чолић Биљановски

БИТИ СЛОБОДАН

Слободан Цица Перовић 1926-1978

Сажетак: Студија је посвећена глумачкој легенди Слободану Цици Перовићу, једном од „три мускетара“, како су колеге волеле да их зову, остала двојица су Слободан Алигрудић и Зоран Радмиловић. Слободан Цица Перовић рођен је 6. маја 1926. у Крагујевцу, а преминуо 2. маја 1978. у Београду, са 52 године живота. Неправедно заборављена глумачка личност, дао је трајан допринос позоришној сцени, филму и телевизији.

Кључне речи: Слободан Цица Перовић, позориште, театар, филм, телевизија, Атеље 212, Београдско драмско позориште, Југословенско драмско позориште... и др.

Трагом заборављених глумачких легенди, савременог позоришног живота, из дубине сећања извире живот и дело, барда српске сцене и југословенског филма - Слободана Перовића Цице. Глумачка легенда, нема своју монографију, а ни свеобухватнији стручни рад у домаћим елитним театролошким, часописима. Необичан, чудак и омиљен међу колегама, несебично се давао позоришној сцени, филму, телевизији... Глума је била његов живот, а свака улога трајни бисер, у сећањима савременика. Кратко је живео, са педесет две године, 2. маја 1978. преселио се у вечност. Од тог времена, многе генерације позоришних уметника су стасавале, а већина није знала ко је био Слободан Цица Перовић. Можда само по причама и анегдотама. Најзначајнијег заборављеног глумца бивше Југославије, данас, упознају или препознају у повременим репризама телевизијских серија, филмова, драма као што су *Павиљон 6*, *Сироти мали хрчки*, *Вране*, *Господин Фока*, *Далеко је Аустралија*, *Повратак Отписаних*, *Салаш у малом рити*, *Зимовање у Јакобсфелду*... и др.

Рођен је 6. маја 1926. године у Крагујевцу, у официрској породици. Детињство проводи у Крушевцу, Приштини и Нишу. За време Другог светског рата био је у заробљеништву немачког логора. По повратку, запослио се као млади финансијски инспектор у Министарству за социјално осигурање, потом је био службеник Индустрије прецизне механике, а онда и књиговођа Југословенског драмског позоришта. Потрага за магијом позоришне глуме појавила се изненада, неочекивано. Веровао је позоришту, као трибини на којој се могу изрећи лични ставови и истине. Убрзо, схвата заблуду, но беше касно. Како је сведочио, гледање проба *Дунда Мароја* у ЈДП-у причинавало је радост, и на наговор пријатеља полаже пријемни испит за Академију позоришта и филма, 1948. У класи професора Јозе Лауренчића студирао је глуму с Љубом Тадићем, Бором Тодоровићем, Марком Тодоровићем, Томом Курузовићем, Ратиславом Јовићем. Дипломира 1953. на тексту *Зикови* Максима Горког.

Уз Академију, стално је ангажован у Југословенском драмском позоришту у два наврата 1951-1954. и 1965-1967. На почетку каријере игра мање али запажене улоге као, Краљ Француске у *Краљу Луру*, Виљема Шекспира (режија Мата Милошевић, 9. април 1952.), Собар у *Путнику без пртљага*, Жана Ануја (режија Томислав Танхофер и Мирослав Беловић, 25. јуни 1952.). Крајем сезоне, Цица Перовић је син Ерхард, Миливоју Живановићу који тумачи насловну улогу у комаду *Јон Габријел Боркман* Хенрика Ибзена (режија Томислав Танхофер, 30. децембар 1953.) Жену и мајку Гунхилду, тумачила је Нада Ризнић. Комад је о бившем банкарџи, који губећи друштвени углед, уништава породицу. За сина Ерхарда (Слободан Перовић), све је то неподношљиво, он настоји да побегне од куће не обазирајући се на част и пољуљани углед породице. Критичар Ели Финци пише да је улога незахвална за почетника, јер не успева да пронађе прави израз у тумачењу лика. Две премијере Виљема Шекспира *Ромео и Јулијета* у режији Мате Милошевића одржане су 15. и 16. априла 1954. Слободан Перовић је у епизодној улози Самсона. На сцени Југословенског драмског позоришта Перовић, касније игра у драми Ежена

Јонеска *Краљ умире* у режији Арсе Јовановића, 15. фебруара 1966. Поруку текста, да смрт и нестајање, нису ништа друго, већ стање које преузима на себе, лично човек, дочарава врхунским артизмом и сложеним осећањима краља Беранжеа.

Београдско драмско позориште формирано 1947/48. окупило је глумачки ансамбл, делом глумаца из Народног позоришта (Евка Микулић, Ида Прегарац, Сима Јанићијевић, Јован Јеремић, Предраг Тацовац), од глумаца других позоришта или путујућих дружина (Крум Стојанов, Томанија Ђуричко, Бранко Ђорђевић Дрда, Бранко Јовановић, Радомир Раде Марковић, Михајло Бата Паскаљевић, Никола Милић... и др.), глумаца Позоришног одсека Музичке академије (Нада Касапић, Љиљана Крстић, Даница Мокрањац, Миливоје Мића Томић, Добрила Костић), и из Драмског студија при Народног позоришту (Олга Ивановић, Татјана Лукјанова, Бранка Пантелић, Рената Улмански, Данило Срећковић, Миодраг Мика Науновић, Милан Пузић, Милорад Волић). Ансамбл ће ојачати доласком прве две класе глумаца којима руководе професори Мата Милошевић, те Виктор Старчић и друге класе професора Јозе Лауренчића (Оливера Марковић, Олга Станисављевић, Властимир Ђуза Стојиљковић, Предраг Пепа Лаковић, Михајло Викторовић, Миодраг Деба Поповић, Звонимир Звонко Ференчевић, Власта Велисављевић, Душан Јакшић, Ратислав Јовић, Боривоје Бора Тодоровић, Слободан Цица Перовић, Тома Курузовић) и једне глумице (Ксенија Јовановић) из Позоришног студија „Авала“ филма.

У Београдском драмском позоришту, дебитује 17. фебруара 1951. у улози Првог усташе, драма Мирка Божића *Повлачење*, редитељке Соје Јовановић. Затим, у чувеној драми Тенеси Вилијемса *Мачка на усхијаном лименом крову* (режија Миња Дедић, 29. фебруар 1956.), тумачи старијег сина Деке Полита (Сима Јанићијевић Бата), Гупера, његова жена Меј је Татјана Лукјанова. Они приказују малограђански брачни пар, који рађа децу, стиче имовину, развија

углед у друштву и прави уносне послове. Следи драма Клифорда Одетса *Велики нож* (режија Предраг Динуловић, 13. март 1957.). Сложену ролу Чарлса Касла, по Елију Финцију, Перовић часно, одговорно креира, и поред тога што није имао довољно сценског и животног искуства. Следи, Франко Ласпига, Луиђи Пирандела *Нека се одену наги*, (режија Јован Путник, 21. мај 1957.). Боривоје Глишић запажа: „... Франко Ласпига, Слободана Перовића имао је да се издели на своју стварност и на одблесак онога како га доживљавају и виде Нота (Крум Стојанов) и Ерсилуја (Ксенија Јовановић).“¹ Као Алексеј, Перовић у *Оптимистичкој трагедији*, Всеволода Вишњевског, дискретним шармом приказује колебања и узнемиреност лика. Редитељ представе је Предраг Динуловић (27. децембар 1957.)

У драми Џона Озборна: *Осврни се у гневу*, (режија, Миленко Маричић, 30. марта 1958). тумач главног јунака Џими Портера, Слободан Перовић „... имао је да казује и уобличи ауторов свет идеја, тако безобзирно циничан, прибегао је психолошком шаржирању, које је имало на тренутке нечег од патолошке оптерећености. Тиме је нема сумње, и основна мисаона порука Озборнова померена: критика речена са болесном настраношћу, и у ексцесима страсти и гнева, нема ни снагу коју може да има одважна и отворена реч иза које стоји целокупна сума, искуства и уверења.“²

Политика, која је увек одређивала наше животе, на просторима Балкана, погрешним одлукама унесрећује људе не само приватно, економски, већ и културолошки. Сезоне 1959/60. долази до спајања Београдског драмског позоришта и Београдске комедије (Сцена на Теразијама) у Савремено позориште. Неприродан „брак“ трајаће до 1974/75. када је враћен на пређашњу, организациону структуру. Одлуку, о фузији два театра, глумци дочекују са огорчењем, јер нису консултовани, те су доведени пред свршен чин, „преко ноћи.“ О свему томе написано је у савременој театрологији сећања. Многи глумци су напустили Бе-

оградско драмско позориште, тежећи слободи стварања на сцени. Раде Марковић са колегама оснива алтернативни театар - Групу А. Једна група прелази у Народно позориште (Предраг Тасовац, Милан Пузић, Милорад Волић, Михајло Викторовић, Душан Јакшић, Ксенија Јовановић, Оливера Марковић...), други у Југословенско драмско позориште (Љуба Тадић, Љиљана Крстић, Босиљка Боци, Радмила Андрић, Предраг Лаковић...) трећи у авангардно позориште Атеље 212 (Рената Улмански, Бора Тодоровић, Татјана Бељакова, Зоран Радмиловић, Слободан Алигрудић, Ружица Сокић, Љубиша Баја Бачић, Властимир Ђуза Стојиљковић, Миливоје Мића Томић, Никола Милић, Ратислав Јовић, Мирослав Жужић...) а неки су се посветили филму (Велимир Бата Живојиновић, Павле Вуисић). Тако је Београдско драмско било „одскочна даска“ за многа позната имена нашег театра.

Но, Слободан Цица Перовић није нагло прекинуо сарадњу са Сценом на Црвеном Крсту, под кровом Савременог позоришта, остаће члан Позоришта до 1967. године. Детективску причу, преточену у драму Арсена Диклића *Поздрав шерифу*, инсценира Миленко Маричић, 25. марта 1960. Полицајца Капабланку, уверљиво је дочарао Перовић, користећи се специфичним изражајним средствима, те критичари истичу његову заслугу, што је лик добио потпуну физиономију, од крви и меса. Драму ратних кошмара и антиратних порука, Мирослава Крлеже *У логору*, режира Предраг Динуловић, 11. марта 1964. Онако како поима Ели Финци, усиљено је деловао Оберлајтант Валтер, Цице Перовића. Али, критика Петра Волка указује, да представа почиње оног тренутка када се под светлом рефлектора појави Слободан Перовић. „Овај необично талентовани глумац - пише Волк - по свему судећи, коначно се растеретио комплекса такозване модерне безизражајности. Цео текст другостепене улоге издигао је у први план и дао необичан лик робусног војника и садисте с хомосексуалним карактеристикама. Перовићеве очи стално жмиркају и не могу да поднесу присуство околине, али ипак у одлучним тренуцима, знају да се укоче и шикну као отровни пламен, уз то неуравнотежен, а опет дубоко људски и функционални покрет и изванредно

¹ Боривоје Глишић: *Жива уметност глуме. Ксенија Јовановић* Театрон бр. 56/7/8, МПус, Београд, 1987. ц. 86.

² Ели Финци: *Више и мање од живота IV. Џон Озборн*. Просвета, Београд, 1967. с. 207.

убедљив глас допуњавали су ову креацију.³

У статусу слободног уметника је од 1967. до 1975. да би од 1975. био у сталном ангажману Атељеа 212, мада је и пре овог периода радо и често гостовао. Срећемо га на сцени Атељеа 212 у *Картотеци* Тадеуша Ружевића, у роли Јунака, режија Љубомир Драшкић, 7. април 1962. По насловима критика можемо закључити да је реч о представи црног хумора, која задаје театарски шамар, цинизмом и сатиричношћу. Захваљујући изванредној подели, Љубомир Драшкић, афирмисан је као редитељ. Поводом улоге Јунака, Вук Вучо о Перовићу пише да његову једноставност треба овенчати ловором, а Милосав Буца Мирковић говори, како игра продуховљено и прецизно, а лежерно. У свему томе има осетљивости и тананости. Та Перовићева допадљивост, очигледно је била саставни део глумчеве личности.

Посебно место заузима чувена поставка Едварда Олбија *Ко се боји Вирџиније Вулф?*, у режији Мире Траиловић премијерно изведена 7. јануара 1964. Изванредну екипу чинили су Љиљана Крстић (Марта), Влада Поповић (Ник), Слободан Перовић (Џорџ) и Ружица Сокић (Хани). Представа је за критичаре, попут Милосава Буце Мирковића била равна правом открићу. Али, контроверзни Ели Финци, као и обично имао је много замерки. Додуше београдски глумачки ансамбли, очекивали су са зебњом оштрицу његовог пера. Имао је Финци „своје“ глумце који су били недодирљиви, али зато је некада неправедно био шкрт на речима, према осталима. Прича се да је, после премијере, неко од колега Љиљани Крстић панично рекао: „Јао, Љиљо, тебе и Цицу, Финци „сахрани“, у Политици!“ Глумци, много нису придавали значај критикама, за њих је била најважнија реч публике, пуна сала и аплаузи. А ево шта је између осталог Финци написао „... Ја сам покушао (и свестан сам своје немоћи) да рационално оцртам садржајне елементе и развој-

не контуре ове драме... Ко то зна?...то не само да не знају од бола ошамућени и јадом деформисани Олбијеви јунаци него и он сам... Није нимало парадокс ако кажем да је глумачки квартет, који је у Атељеу 212 изводио ову морбидну Олбијеву драму, унео у своју игру толико непосредне животне сугестивности, да смо, понесени живописношћу и интересантношћу игре, врло често пристајали на Олбијеву лукавост, да нам подвали рог за свећу... Ту разуларену стихију мисаоних и осећајних перверзија, што у таласима наилази и плави, Слободан Перовић је примао и носио рутинерски болно, Љиљана Крстић са трагичним грчем патње, Влада Поповић одмерено и са лукавом конвенционалношћу, Ружица Сокић с беспомоћном наивношћу.“⁴ Други су били сагласни да је представа значајан прилог богаћењу нашег позоришног живота. „... Реч је о представи у којој редитељ Мира Траиловић интелигентно и са слухом за модерни сценски израз успева да постигне узрочно последичне везе различитих светова и судбина, да их оствари животну могућим и до те мере природним да свесно и подсвесно добију снагу исконског човековог самоодржања... Израз Марте (Љиљана Крстић) је целовит, одређен, складан. Слободан Перовић је непоколебљиво сконцентрисан на сазнање да је његов Џорџ тај који раскида са лажним животом и похлепно открива да у њему нема апсолутно ничега до лажи и да је у нама одавно све мртво. Перовић је свакако идеалан тумач овог лика, достојанствен у цинизму и раван Марти у тривијалној брачној разголићености...“ Представа је била дуговека, а Перовићу донела и значајна признања: *Златни венац*, на фестивалу Малих и експерименталних сцена (МЕСС), у Сарајеву, „Стеријину награду“, у Новом Саду, 1965. године, а на гостовању Атељеа 212 у Америци, у Линколн центру, Њујорк, 1968. године проглашен је од критичара за најбољег страног глумца. О награди у Америци, југословенска штампа је ћутала, јер је Слободан Цица Перовић, јавно подржавао, те године, познате студентске протесте. Они који су гледали ову хит представу играну више од 170 пута, причају да Љиљана Крстић и Слободан Цица Перовић боље и надахнутије играју

³ Петар Волк: *Позоришне илузије. У распонима жеља*. МПУС, Београд, 1993. с. 60.

⁴ Ели Финци: Исто IV, с. 221.

брачни пар од Ричарда Бартонa и Елизабет Тејлор који тумаче исте ликове у славној филмској верзији комада. Перовићев огорчени интелектуалац Џорџ, који од ужасне породичне ситуације бежи у свет иминарног, остаје једна од најбољих улога.

Представа *Та усамљена животиња* састављена је од две једночинке. Први део под насловом *Парк* Маргарет Дира режира Радослав Лазић, играју Слободан Перовић (Човек) и Неда Спасојевић (Девојка). Други део, *Хју* Јуџина О Нила, режира Радомир Шарановић, играју Слободан Перовић (Ири Хју) и Ташко Начић (Чарли Хјуз). Премијера је била 17. априла 1967.

Едварда Олбија *Деликатну равнотежу*, режира Мата Милошевић 27. јануара 1968. Слободан Перовић (Тобијас) игра уз Марију Црнобори, Даницу Мокрањац и Владимира Поповића. Много се очекивало од представе, а мало је постигнуто. Београдска критика кривицу је свалила на редитеља, а стала у одбрану глумца. Едвард Олби као писац, увек је интригантан и занимљив, за позоришну сцену. Али глумци су овом приликом, беспотребним перикама, гестовима и несигурним говором подсећали на лутке театра апсурда, и нису дочарали аутентична људска бића.

Комад Фернанда Арабала *Архитекта и асирски цар* у режији Зорана Ратковића, 4. фебруара 1970. по критикама је плитке филозофије на дубоким местима, и није могла представу да спасе, ни глумачка вештина Слободана Перовића (Асирски цар) и Милутина Бутковића (Архитекта).

Радња комада Љубомира Симовића *Чудо у Шаргану*, одиграва се у периферијској кафани, то је место где се преплићу јавни и приватни животи. Глумци су мајсторски оживели Симовићев текст, у режији Мире Траиловић, 24. октобра 1975. „Мада, није реч о резултатима који ће се, као неки други, ових глумца памтити, готово без изузетка, упечатљива и добра остварења. Без жеље за рангирањем, ево њихових имена: Мира Бањац, Ружица Сокић, Јелисавета Сабљић, Аљоша Вучковић, Бора Тодоровић, Ташко Начић, Слободан Перовић (Просјак), Петар Краљ, Мира Пејић, Зоран Радмиловић, Петар Божовић, Боро Стјепановић, Феђа Стојановић.“⁵

⁵ Дејан Пенчић Пољански: *Отишло у (ветар) Љубомир Симовић:*

Када је у питању драма Исака Бабелја *Марија*, она се може остварити једино кроз глумачку игру. Према мишљењу Дејана Пенчића Пољанског, ансамбл је деловао неуверљиво, збуњено. Представа у режији Љубомира Драшкића, разочарала је поштоваоце Бабелјевог дела. Слободан Перовић тумачи Димшића Исак Марковића, а премијера је одржана, 12. октобра 1976.

Комад Душана Ковачевића *Пролеће у јануару* грађен је по систему невероватности збивања, која не престају да изненађују и запањују гледаоце. Зло је именитељ, који држи оба света, и горњи и доњи. Људи из доњег света, подземља, све време страхују, за голи живот, који израбљују људи из далеког горњег света. Комад режирају Радослав Дорић и Паоло Мађели, 11. фебруара 1977. „Доминантан у свему био је управо Слободан Перовић као Марко својом надахнутом, изузетном снагом и осећањем за реалним у апсурду. Имао је замаха и страсти. У таквој интерпретацији нема ничег неприродног, афективног спољног, али је његова глума изнутра право савршенство, занимљива за гледаоца. Перовић је необичан глумац, изузетно ретког талента и сензибилитета, па је највећи успех ове представе управо у његовом доживљају нове литературе која постаје све значајнија.“⁶

Слободан Цица Перовић, човек с тајном, није се много отварао у разговорима, ни пријатељима, Био је избирљив. Ако посвети некоме сат разговора, тај је већ почаствован. Исти су били и његови пријатељи Слободан Алигрудич Алија и Зоран Радмиловић, „три мускетара“. Сва тројица, што би се рекло нису били сваштари и нису се давали, приватно, сваком. Перовићева флуидна загонетност, оставља је саговорнику, да га допуни.

На новинарско питање којих глумаца воли да се сети године 1984. Зоран Радмиловић је одговорио

Чудо у Шаргану. Културни дневник, Радио Београд, Прометеј, Нови Сад, 1992. с. 79.

⁶ Петар Волк: *Позоришне илузије. Људи су у подруму*. МПУС, Београд, 1883. с. 301-303-

да се сети прво Слободана Перовића: „И као глумца, и као човека, и као другара с којим сам седео за кафанским столом, с којим сам се свађао и волео га у исто време. Био је једна, нећу да кажем чудна, него чудесна личност, био је сјајан глумац. И био је то зато што је такав човек. Он је некако својим животом покривао своје дело и сваки свој покрет, и био доследан у томе до краја. Због тога сам га ценио, због тога сам ишао за њим и седео у његовом друштву, трудећи се да проникнем, шта је то код тог човека, одакле та сугестивност. Схватио сам да читавим својим животом и својом личношћу стоји иза онога што уради свакодневно, и у животу, и на улици, и у кафани, и на филму, и на сцени. Има сјајних песника који изгоре у својој поезији, који уложе живот у то што су урадили. Тако је, чини ми се, и Перовић изгорео.“⁷ Материјалним стварима Слободан Перовић није придавао значај. Ту није било патетике, њему то није било потребно. На њему се није примећивало, да ли има или нема. Једноставно аскетски је живео. Није било важно како се облачи, он је од свега био јачи.

Поглавље о позоришним улогама Слободана Цице Перовића завршавамо речима Дејана Чавића из књиге *Урбана глумачка модерна Атељеа 212*: „Перовић је био само три године стално ангажован, одиграо је само осам улога у Атељеу 212 у распону од шеснаест година, од 1962. до смрти 1978. Мало, али сасвим довољно за глумца таквог калибра. Велики глумац. Не само по остварењима, више по особинама. Тешко је пронаћи још једног са сличним посебностима Није се одликовао добрим сценским говором. Чак је често фрфљао, буквално. Што није сметало ни њему ни публици. Необично снажна експресивност свих осталих занатских компоненти, потпуно је компензовала тај недостатак. Играо је на истоветан начин на позорници и испред филмских и телевизијских камера. Перовић је у свим медијима и свим амбијентима играо истим, увек неким својим самосвојним средствима. Прворазредно, увек, уверљиво. Фасцинантна је експресивност Цице Перовића у ћутању. Ћутању када ћути, када слуша, када извршава физичку радњу,

⁷ Феликс Пашић; *Глумци говоре 2. Зоран Радмиловић.*, Прометеј, Стеријино позорје, Нови Сад, 2009, с. 93.

Слободан Перовић

када прави паузу, испуњава тишину, па и када говори. Поред свега, увек успешан у истицању шармантних особина лика који тумачи. Имао је експресиван говор тела, говорљиво је изражавао стање лика, чак и без праћења израза лица. Приватно, био је прилично ћутљив човек. А разговорљив. Ирски редитељ Денис Кери, када је режирао у Атељеу Пинтеров *Повратак*, становао је у његовом стану, имао је своју собу. У ситне сате, када би се вратили кући, свако из своје кафане, обојица под добрим гасом, како приличи сваком правом Ирцу и Србину сити би се изразговарали. Перовић је нешто мало знао немачки (из заробљеништва). Кери није знао немачки, поред матерњег енглеског, говорио је француски. Заподенули би, чак кохерентан дијалог! Зоран Радмиловић се савршено споразумевао са њим јер је изванредно говорио немачки!⁸

⁸ Дејан Чавић: *Урбана глумачка модерна Атељеа 212 (1956-1981)*. Албатрос, Атеље 212, Београд, 2016. с. 69. .

Филмски и телевизијски опус Слободана Цице Перовића је импозантан. Седамдесет и две улоге остварио је на филму и телевизији широм бившег југословенског простора, у континуитету од 1955. до 1978. Следе његова филмска и телевизијска остварења: 1955. *Њих двојица* (Четник Марко), *Шолаја* (Владо партизански комесар; 1956. *Потрага* (Марко), *Последњи колосек*, (Емил Стефановић); 1957. *Поп Ћира и поп Спира* (Петар Петровић); 1959. *Виза зла* (Симон), *Осма врата* (Игор); 1960. *Дилижанса снова* (Алекса Никић/Светозар Ружичић), *Дан четрнаести* (Павле Малбашки); 1961. *Мирно лето* (Заре Мишески), *Не дирај у срећу*; 1963. *Мушкарци* (Жика); 1964. *Молох*; 1965. *Дан мира-догодило се у Скопљу*. *Инспектор* (Слободан Јовановић), *Мала ноћна музика*, *Крај почетка* (Дари) *Болничка соба*, *Три* (Невино оптужени), *Убица на одсуству* (Зоран Радић), *Код судије за прекршаје* (Судија); 1966. *Пре рата* (инжињер Матеја Марић); 1967. *Сквер*, *Посета малој планети*, *Извлачење*, *Пошаљи човека у пола два* (Алдо), *Седам Хамлета* (Први гробар), *Буђење пацова* (Велимир Бамберг); 1968 *Самци*, (ТВ серија), *Поход* (Човек с телетом), *Љубав на телефону*, *Под стакленим звоном*, *Максим нашег доба*; 1969. *Господин Фока* (Господин Фока) (ТВ); *Голубовићи*, *Вране* (Ђука, бивши боксер), *Дарови моје рођаке Марије*, *Далеко је Аустралија* (Никола) (ТВ), *Поглед уназад* (Жак), *Мост* (Инжењер), *Велики дан*; 1970. *Шапни ми на здраво уво*; 1971. *Апотекарица*; 1972. *Купање* (ТВ), *Прождрљивост*, *Погибија*, *Петак вече*, *Убиство у нпћном возу*, *Пуковница* (Пуковник Ото фон Грос/Мутави сељак); 1973. *Сироти мали хрчки* (Други службеник), *Дрвени сандук Томаса Вулфа*, *Жуте фешвице* (Никола, младожења), *Лептирица* (Живан); 1974. *Недеља са Ањом* (Иван), *Породични оркестар*, *Против Кинга* (Роки), *Образ уз образ* (ТВ), *Димитрије Туцовић* (Генерал Димитрије Цинцар Марковић) (ТВ серија); 1975. *Салаш у Малом Риту* (Јакоб Јерих) (ТВ серија), *Зимовање у Јакобсфелду* (Јакоб Јерих) (ТВ серија), *Халуцинације*, *Пријатељи*; 1976. *Процес Ђордану Бруну* (Кардинал Ђулио Санторио), *Јагош и Узљеша* (Судија), *Београдска деца*, *Кухиња* (Господин Маранго); 1977. *Инфериорност* (Алфредо), *Мећава* (Јоле); 1978. *Васкрсење змаја*, *Павиљон шест* (Андреј Јефимич Ралски),

Повратак отписаних (Јохан „Крава“) (ТВ серија).⁹

У филму *Шолаја*, Војислава Нановића, 1955. године, у продукцији „Студио филма“ из Сарајева, био је веома упечатљив. Перовићеве комичне и сатиричне улоге биле су изразите, маестралне попут оних у филмовима Мила Ђукановића, комедијама *Не дирај у срећу* 1961, *Мушкарци*, 1963. и *Инспектор*, 1965. Управо за једну од њих, ролу Жике у *Мушкарцима* исте 1963, дочаравајући човека који мења улогу, са презапосленом супругом (Оливера Марковић), почиње да се понаша као права домаћица, Перовић је добио „Златну арену“, у Пули. Такође, популарност стиче главном улогом у хумористичкој ТВ серији *Код судије за прекршаје*, сценаристе Васе Поповића, у режији Славољуба Стефановића Равасија, емитоване две сезоне 1964. и 1965. године. Ситне увучене очи Слободана Цице Перовића, испод дигнутих обрва, загладане у даљину, а пре свега у своју душу, одавале су интровертног интелектуалца инжењера, у *Мосту* Хајрудина Крвавца, 1966. Најпознатије су Перовићеве улоге: проказаног, незапосленог информбировца Велимира Бамберга у *Буђењу пацова* редитеља Живојина Павловића, 1967. ТВ филма за који Перовић на Филмском фестивалу у Нишу добија „Цара Константина“, сељака Ћиле из *Похода*, редитеља Ђорђа Кадијевића, 1968, који у вртлогу Другог светског рата покушава да сачува једно теле, те бившег боксера Ђуке из *Врана*, у режији Гордана Мишића и Љубише Козомаре, 1969, који са собом вуче дементну мајку и бави се сумњивим пословима. У његовом телевизијском опусу значајно место имају улоге у драмама Гордана Мишића *Господин Фока*, из циклуса *Самци*, ТВ Београд, 1968. као и серије *Необичне приче*, истог аутора, *Сироти мали хрчки*, 1973. Радио је у играним програмима ТВ центара Новог Сада, Загреба, Сарајева... Редитељ Ђорђе Кадијевић искористио је тај специфичан глумачки израз Перовића у телевизијским филмовима *Дарови моје рођаке Марије* по Момчилу Настасијевићу, 1969. и *Лептирица* по Миловану Глишићу 1973. Редитељ Бранко Бауер стварао је истовремено по сценарију Арсена Диклића, телевизијску серију, у

⁹ Подаци према: Петар Волк: *Историја југословенског филма*. Институт за филм, Београд, 1987.

сарадњи „Авала филма“, *Салаш у Малом Руту*, 1975. и по њој филмове *Зимовање у Јакобсфилду* и *Салаш у Малом Руту*, 1976. Упечатљиве и популарне креације дали су Слободан Перовић (Јакоб Ерих) и Славко Штимац. Захваљујући њима, филмови су одушевили не само публику већ задобили и признање критике. Поново у сарадњи „Авала филма“ и Телевизије Београд, редитељ Александар Ђорђевић, охрабрен популарношћу серије *Отписани*, режира 1978. године, *Повратак отписаних* у којој Перовић тумачи комичног Јохана „Краву“.

У сарадњи са Телевизијом Београд, 1978, Лучијан Пинтилије, румунски редитељ ради *Павиљон VI*, по истоименој новели Антона Павловича Чехова. Замишљен, првобитно као телевизијска драма, у монтажи је претворен у филм. Атмосфера, необични ликови, инспиришу редитеља, који даје генезу стања у којем се лекар са одељења неизлечивих душевних болести (Слободан Перовић), отуђује од стварности и медитира са студентом (Зоран Радмиловић), који се овде нашао због револуционарних идеја. За спољашњи свет, све изгледа као помрачење ума и зато лекара затварају са неизлечивима. Може се рећи да је *Павиљон* био *Лет изнад кукавичијег гнезда*, на наш, домаћи начин. Филмски редитељ Живојин Павловић говорио је да се Перовић разликује од свих глумаца по томе што нема ни претходника ми наследника, по томе што му је готово немогуће пронаћи сличног међу данашњим, и глумцима из прошлости.

Неспретним држањем, лежерношћу давао је улогама префињену иронију и недореченост. Доводио је ликове од збуњености, до апсурда и емотивности. Говорио је да за њега глума значи велико исповедање, да не воли досаду, примитивизам, формалности, тежњу за материјалним добрима и своју изгубљену младост због стидљивости. Тако је живео и облачио се. Колега Драган Николић говори за Цицу да је био претеча „хипи“ покрета. Перовић је волео да буде весео, волео глуму, волео слободу, аплаузе, кафане, путовања, волео жене, коцкање, брзу вожњу, једном

речју живео је боемским животом. Имао је буран хемингвејски живот. Од уштеђевине је 1971. обишао много држава. Познат по томе што много путује, готову по Индији и уопште по Азији. Често је казивао како је Индија и култура ове земље, највише утицала на њега и став према животу. Могао је приближно да живи на индијски начин, ма како то звучало наивно и смешно.

Слободан Цица Перовић је потпуно оригинална појава, скоро инцидент на позоришној и филмској сцени. Био је далеко испред времена, а својом глумачком бојом, уметничким изразом и јаком личношћу, представљао је креативни мост, између глумачких генерација свога доба и оних који ће на велику сцену ступити, након његове смрти, средином осамдесетих година двадесетог века. Авангардна копча српске глуме са великим светом, јер оно што је радио у позоришту и филму шездесетих година, како гради ликове изнутра, скоро десет година касније постаје тренд у америчком филму, појавом глумаца, попут Дастина Хофмана, Ал Паћина, и Роберт Де Нира, који излазе из глумачког студија Ли Стразберга. Несвесно Слободан Перовић био је најбољи заступник Станиславског у српском позоришту, глумац, протагониста, новог, модерног позоришта. Донео је нови однос према тексту, нови говор, нови акценат, нови начин мишљења и осећања, нови начин животног стила и схватање глумачког позива. Умро је онако како сања сваки велики глумац, на сцени, уживљен у улогу. Последње реплике пред публиком изговорио је 11. априла 1978. у представи *Марија*, Атељеа 212. Од колега се опростио на проби Чеховљевог *Вишњика*, када је у улози старог слуге Фирса изговорио последњу реплику: „А мене заборавили“.

Слободан Цица Перовић написао је и роман *Изађи на друм чекаћу те*, 1973. Роман није штампан, а током 1973/74. у наставцима је објављивао делове књиге као *Страница мог живота* за ТВ Новости.

О Слободану Цици Перовићу може се много писати, но најстрашнија је чињеница да после смрти 1978. године, неправедно пада у заборав наше културне јавности. Изузетак је, 2. мај 2017. године, када је на годишњицу смрти од стране Општине Врачар, Друштва

за улепшавање Врачара и Града Београда, добио Спомен плочу, испред зграде где је живео, у улици Кнеза Милоша. А његов родни Крагујевац назвао је једну улицу његовим именом.

Једино о чему сањам је да за свој глумачки, стваралачки рад, за своју искреност коју точим из себе не

будем узнемираван. Могу да се храним и на казану, не марим где станујем, и шта једем, не зато што сам бием, него зато што ми је једино важно да будем слободан, животни је мото Слободана Цице Перовића.